

Gemensamma lärvägar för elever i grundsärskolan

Ett dokumentationsarbete kring elever i grundsärskolan som läser efter
ämnen i grundsärskolan och ämnesområden i inriktningen träningskolan

FÖRFATTARE: ÅSA EKSTAM OCH THERESE LINDAHL

ARTIKEL NUMMER 17/2014

Abstract

Artikeln handlar om elever i grundsärskolan år 7 – 10 som läser efter ämnen i grundsärskolan och ämnesområden i inriktningen träningsskolan. Grundsärskolan är anpassad för elever som inte bedöms uppnå grundskolans kunskapskrav på grund av att de har en utvecklingsstörning. Grundsärskolan har en egen läroplan (Lgr 11) och är likadant uppbyggt som den för grundskolan.

Genom denna artikel vill vi visa hur vi har arbetat fram en gemensam lärväg utifrån de två inriktningarna i grundsärskolans kursplan eftersom våra elever läste efter båda inriktningarna. Lärvägen blev en gemensam modell kring de pedagogiska planeringarna.

Vid skapandet av pedagogiska planeringar, utifrån de båda kursplanerna märkte vi att det blev en förändring i klassen. Förändringen bestod i de likheter vi fann i kursplanernas syfte och långsiktigt mål, kunskapskrav och centralt innehåll. I och med att dessa aspekter korrelerade kunde vi arbeta tillsammans med hela klassen i flera arbetsområden än tidigare.

Vi såg att genom vårt arbete med modellen av pedagogiska planeringar skapades förutsättningar för samlärande i klassen och vi såg att eleverna blev mer delaktiga.

Åsa Ekstam är legitimerad lärare i grundskolans år 1-7 ma/no/sv och arbetar som lärare i grundsärskolan på Eklidens skola i Nackas kommunala skolor.

E-post: asa.ekstam@nacka.se

Therese Lindahl är legitimerad lärare i grundskolans år F-9 ma/sv och arbetar som lärare i grundsärskolan på Eklidens skola i Nackas kommunala skolor.

E-post: therese.lindahl@nacka.se

Denna artikel har den 16 december 2014 accepterats för publicering i Skolportens numrerade artikelserie för utvecklingsarbete i skolan av Nacka kommuns läsgrupp med Björn Söderqvist fil. dr. samt rektor, Nacka kommun, som gruppens ordförande.

Fri kopieringsrätt i ickekommersiellt syfte för kompetensutveckling eller undervisning i skolan och förskolan under förutsättning att författarens namn och artikelns titel anges, samt källa: Skolportens artikelserie. I övrigt gäller copyright för författaren och Skolporten AB gemensamt.

Denna artikel är publicerad i Skolportens nättidskrift Undervisning & Lärande:
www.skolporten.se/forskning/utveckling/

Aktuell metodbok med författaranvisningar:
www.skolporten.se/metodbok

Vill du också skriva en utvecklingsartikel? Mejla till redaktionen@skolporten.se

Innehållsförteckning

Abstract.....	2
1. Inledning.....	5
2. Bakgrund	5
3. Syfte.....	7
4. Metod.....	8
4.1 Design.....	8
4.2 Metodval.....	8
4.3 Arbetsgång.....	8
5. Genomförande	9
5.1 Pedagogisk planering.....	9
5.2 Kunskapsundersökning av eleven	12
5.3 Formativ och summativ bedömning	12
5.4 Elevenkäter.....	13
5.5 Kollegialt lärande.....	14
6. Resultat och diskussion.....	15
7. Bilagor	16
Bilaga 1	16
Bilaga 2	17
Bilaga 3	18
Bedömningsmatris med kunskapskrav	19
Bedömningsmatris med formativ inriktning.....	19
Bilaga 4	20
11. Referenser	21

1. Inledning

Vi* arbetar som lärare i grundsärskolans år 7-10 på Eklidens skola, en kommunal skola i Nacka kommun. Vi har arbetat tillsammans i klassen på Ekliden under fyra läsår. Dessförinnan har vi ett förflutet som klasslärare och ansvariga för mindre undervisningsgrupper i grundskolans år F-6.

Vi arbetar med en åldersblandad klass vilket innebär att klassammansättningen och elevantalet ser olika ut varje läsår. Vår klass bestod läsåret 13/14 av nio elever varav två elever gick i årskurs 7, två i årskurs 8, två i årskurs 9 och tre i årskurs 10. Fem av eleverna läste efter grundsärskolans ämnen och fyra av eleverna läste efter ämnesområden i inriktningen träningsskolan.

Vår gemensamma pedagogiska grund är Vygotskijs (1962) tankar kring socialt lärande och den proximala utvecklingszonen. Vygotskij ansåg att lärandets utveckling och inläring följer två parallella pågående processer. Han betonade att det är viktigt att veta om elevens utvecklingszon. En utvecklingszon menar Lindqvist (1999) är som en karta över elevens möjliga förmåga, zonen där elevens aktuella kompetensnivå redovisas.

Svensson (1998) skriver följande:

”Vygotsky menar att barn ofta bör få möjlighet att fungera på sin högsta tänkbara utvecklingsnivå. Han sätter den sociala miljön i relation till utvecklingszonen och visar hur viktigt det är att barn stimuleras till att fungera på toppen av sin förmåga.”
(s. 150)

Vi vill, i största möjliga organisatoriska mån, arbeta med ett delat mentorskap. Dels för att ge eleverna våra båda kompetenser och dels för att utvecklas i ett kollegialt lärande. Skolverket (2013) beskriver hur lärare utvecklar sin profession genom kollegiala diskussioner, erfarenhet, förmåga att leda en grupp och kunskaper kring forskning.

2. Bakgrund

Grundsärskolan är anpassad för elever som inte bedöms uppnå grundskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning. För att bli mottagen i grundsärskolan krävs en utredning bestående av fyra fristående bedömningar: en pedagogisk, en psykologisk, en medicinsk och en social bedömning. Inom grundsärskolan finns en särskild inriktning

*Med vi avses fortsättningsvis artikelns författare.

som kallas träningsskola vilken är avsedd för elever som inte kan tillgodogöra sig hela eller delar av utbildningen i ämnena inom grundsärskolan. Eleven läser istället efter fem ämnesområden: estetisk verksamhet, kommunikation, motorik, vardagsaktiviteter och verklighetsuppfattning.

Läroplanen för grundsärskolan Lgr 11 (2011) är likadant uppbyggt som den för grundskolan och första delen är i princip identisk. Liksom grundskolans läroplan, Lgr 11, innehåller läroplanen för grundsärskolan tre delar: skolans värdegrund och uppdrag, övergripande mål och riktlinjer för utbildningen samt kursplaner med kunskapskrav. Det som skiljer läroplanerna i grundsärskolan mot grundskolan är att grundsärskolans kursplaner har två inriktningar: ämnen i grundsärskolan och ämnesområden i inriktningen träningsskolan. Elever som läser efter ämnen kan från och med årskurs 6 få ett terminsbetyg i alla ämnen om vårdnadshavaren begär det. Sista terminen i årskurs 9 ges ett avgångsbetyg om vårdnadshavarna begär det där betygsskalan är A-E, F och streck förekommer inte. För elever som läser efter ämnesområden i inriktningen mot träningsskola ges omdömen utifrån grundläggande kunskapskrav och fördjupade kunskapskrav.

I och med implementeringen av Lgr 11 gavs förutsättningar att arbeta utifrån elevernas förmågor. Detta skapade en grund för att arbeta tillsammans med alla elever i gemensamma arbetsområden, både de elever som läser efter ämnen och de elever som läser efter ämnesområden i inriktningen träningsskolan. Detta ledde i sin tur till en positiv inverkan på elevernas skolprestationer. Lgr 11:s beskrivning av kunskapskraven påverkade även vårt sätt att arbeta med formativ och summativ bedömning, utifrån elev- och lärarperspektiv.

Normell (2002) beskriver den snabba förändringstakten i samhället, vilket för skolan yttrar sig i ständigt nya styrdokument och direktiv. Det ställer krav på oss pedagoger och kräver att vi har en stabil inre struktur, en känslomässig mognad för att kunna bygga viktiga relationer med både elever och vuxna (ibid.). För att kunna utvecklas i vår profession hittar vi stöd i varandra och i nätverket för Nacka kommunala sarskolor. Även Björndal (2002) menar att pedagoger kan ha stor nytta av andra personer till samtal och feedback. Björndal (2002) beskriver att verksamheter utvecklas, om vi lär oss mer genom utvärderingar. På så sätt förbättras processer och utvecklas ytterligare. Detta applicerade vi på vår verksamhet genom att använda oss av Timperleys cykel, som vi beskriver senare i artikeln.

Björndal menar även att flera personers iakttagelser ger en mer verklighetstrogen bild än vad en person kan skapa och därför anser vi att även eleverna är viktiga i lärandeprocessen i klassrummet, för att utveckla vårt och elevernas arbete. I klassrummet har vi därför använt oss av elev- och lärarenkäter som vi beskriver senare i artikeln.

Utifrån litteraturen och vår klassammansättning de senaste åren, där vi haft både elever som läser ämnen och ämnesområden i inriktning träningsskolan, har vi genom beprövad

erfarenhet sett att det stärker elevernas lärande när vi arbetar tillsammans utifrån de båda kursplanernas inriktningar. Wiliam (2013a) skriver om detta som kollaborativt lärande och beskriver hur Slavin, Hurley och Chamberlain kom fram till slutsatsen att det finns fyra avgörande framgångsfaktorer som höjer elevernas lärande. *De fyra faktorerna är:*

- *Motivation.* Elever hjälper varandra i en kooperativ grupp- och lärmiljö och då ökar insatsen i gruppen.
- *Social sammanhållning.* Eleverna hjälper varandra för att bibehålla stämningen i gruppen.
- *Personalisering.* Elever lär sig mer eftersom de tar hänsyn till varandras svårigheter i gruppen och kompenserar för dem.
- *Kognitiv utveckling.* Eleverna som ger hjälp utvecklas genom att förklara med egna ord för kamraterna.

Om ett kollaborativt lärande ska vara effektivt behöver två komponenter finnas. Dels ett gruppmål och dels en individuell ansvarsskyldighet (Wiliam, 2013a). I klassen arbetar vi med synliga individuella mål som alla elever kan involveras och stötta varandra i. Gruppmålet blir således att hjälpa varandra för att sedan tillsammans kunna göra en återkommande aktivitet som bestäms av eleverna, t.ex. ett museibesök.

Vi har även funnit stöd i Timperleys (2013) cykel, för att främja det professionella lärandet i klassrummet. Timperley menar att det är vi lärares lärande om våra elever som ligger till grund för elevernas kunskapsutveckling. Hon skriver följande:

”...att professionell utveckling som inte har elevernas lärande och resultat i fokus helt enkelt inte är någon professionell utveckling värd namnet.”

(Timperley, 2013 s. 8)

3. Syfte

Syftet med den här artikeln är att påvisa hur vi arbetade fram en gemensam lärväg för våra elever. Med lärväg menar vi arbetet med att sammanföra de två inriktningarna i kursplanerna, ämnen och ämnesområden i inriktningen träningskolan till en gemensam modell.

Genom litteraturstudier, kollegialt lärande, diskussioner samt praxisnära forskning skapas dessa förutsättningar och genom artikeln avser vi att beskriva vårt arbete kring pedagogiska planeringar.

I de pedagogiska planeringarna lyfter vi fram *syfte och långsiktigt mål (förmåga att utveckla), kunskapskrav och centralt innehåll*, både för ämnen och för ämnesområden i inriktningen träningskolan.

Vi har för avsikt att visa hur den gemensamma modellen av pedagogiska planeringar aktiverar eleven, utifrån sin förmåga, där målsättningen är att eleven ska äga sitt eget lärande.

4. Metod

4.1 Design

Vår undersökning har fallstudiekaraktär, vilket innebär att vi valt att observera en avgränsad grupp elever i en skola, som kan liknas med en viss lokal eller plats (Bryman, 2006).

Fallstudien består av vår klass, som vi har beskrivit i inledningen.

4.2 Metodval

Vår metod är, utifrån punkterna nedan, att genom reflektion och bedömning av elevernas lärande öka delaktigheten och höja måluppfyllelsen. Vi tillämpar Timperleys (2013) cykel. Stukát (2011) skriver att ett resultat av en observation ger ett stabilt underlag för ett fortsatt resonemang och tolkning.

Vi använder oss av:

- pedagogisk planering
- kunskapsundersökning av eleven
- formativ och summativ bedömning
- elevenkäter
- kollegialt lärande
- litteraturstudier, för att få ett vetenskapligt perspektiv på undervisning

4.3 Arbetsgång

Till en början använde vi oss av Nackas kommunala skolors mall för Lokal Pedagogisk Planering, LPP. Vi upplevde att denna mall inte var användbar i grundsärskolan, då den fokuserade på centralt innehåll istället för förmågor att utveckla. Svårigheterna låg i att hitta gemensamma beröringspunkter för de båda inriktningarna, ämnen och ämnesområden i inriktningen träningsskolan.

Genom samarbete med SPSM¹ kom vi i kontakt med Christian Lundahls (2012) föreläsning om formativ och summativ bedömning utifrån målen. Efter detta anammade vi Lundahls alignmentplanering (bilaga 1) istället för Nacka kommunala skolors LPP-mall. Alignmentplaneringen är forskningsbaserad och det fanns en tydlig struktur. Skulle denna planering komma till gagn för våra elever då vi ville höja elevernas delaktighet och måluppfyllelse? Vi anpassade alignmentplaneringen till vår/grundsärskolans verksamhet och utvecklade en modell med pedagogiska planeringar, PP.

Vi fann det möjligt att skapa en gemensam lärväg utifrån grundsärskolans ämnen och ämnesområden inriktning träningskolan där pedagogiska planeringarna utgår *från syfte och långsiktigt mål(förmåga att utveckla), kunskapskrav och centalt innehåll*.

5. Genomförande

Som vi tidigare nämnt bestod vår klass läsåret 13/14 av nio elever i en åldersblandad klass. Fem elever läste efter grundsärskolans ämnen och fyra elever läste efter ämnesområden i inriktningen träningskolan. Tre av eleverna som läste efter ämnesområden i inriktningen träningskolan använde sig av hjälpmedel vid kommunikation. Dessa hjälpmedel bestod av bildstöd och tecken som stöd, d.v.s. AKK² (Alternativ och kompletterande kommunikation).

5.1 Pedagogisk planering

För att skapa gemensamma undervisningssituationer för elevgruppen gjorde vi gemensamma pedagogiska planeringar (bilaga 2). Alignmentplaneringen låg till grund för dessa planeringar och vår utgångspunkt var syfte och långsiktigt mål där vi lyfte fram förmågor att utveckla i det aktuella ämnet och ämnesområdet i inriktningen träningskolan. Vi jämförde och lyfte fram likheter från de båda kursplanernas syfte och långsiktigt mål (förmåga att utveckla), kunskapskrav och centalt innehåll. Detta skapade en gemensam ram utifrån de båda kursplanerna.

1. Specialpedagogiska skolmyndigheten, www.spsm.se

2. Läs mer på t.ex. Autismforum, www.autismforum.se

Syfte och långsiktigt mål	Syfte och långsiktigt mål	Centralt innehåll	Centralt innehåll
VAA och VEU	NO	VAA och VEU	NO
Genom undervisningen inom ämnesområdet vardagsaktiviteter ska eleverna utveckla sin förmåga att - välja, planera och genomföra aktiviteter i vardagsmiljön. - undersöka närmiljön. - använda ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet. Genom undervisningen inom ämnesområdet verklighetsuppfattning ska eleverna utveckla sin förmåga att - sortera föremål utifrån kvalitet. - identifiera och reflektera över tekniska lösningar i vardagen utifrån funktion.	Genom undervisningen i de naturorienterande ämnena ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att - jämföra och reflektera över mönster och strukturer i naturen. - jämföra och reflektera över samband mellan livsstil, miljö och hälsa. - söka, granska och värdera information från olika källor och göra egna överväganden. - genomföra undersökningar med naturvetenskaplig anknytning. - använda ämnesspecifika ord, begrepp och symboler.	Tvätt, rengöring och vård av olika material och ytor i hemmet. Miljövänliga metoder för detta. Risker i närmiljön, till exempel kemikalier. Olycksrisker i hemmet och hur de kan förebyggas.	Vanliga kemikalier i hemmet och i samhället, till exempel rengöringsmedel, kosmetika och färger. Hur de används och hanteras på ett säkert sätt samt hur de påverkar hälsa och miljö.

Bild 1 Förmågor att utveckla och centralt innehåll

Vi jämförde även kunskapskraven mot varandra och där fann vi skillnader.

Kunskapskrav Fördjupad/ Grundläggande	Kunskapskrav E/C/A
VAA och VEU	
Grundläggande: I arbetet deltar eleven i att använda redskap och livsmedel på ett säkert och fungerande sätt. Eleven deltar vid kommunikation om olycksrisker och hur olyckor kan förebyggas. Eleven identifierar ord, begrepp och symboler på ett i sammanhanget relevant sätt genom att visa igenkännande och samspele. Fördjupade: I arbetet använder eleven redskap och livsmedel på ett säkert sätt. Eleven kommunicerar om olycksrisker och hur olyckor kan förebyggas. Eleven använder ord, begrepp och symboler på ett i sammanhanget relevant sätt.	E/ I samtal om miljöfrågor kan eleven bidra till resonemang och ge förslag på olika val som kan bidra till hållbar utveckling. Eleven kan medverka i att hämta information med naturvetenskaplig anknytning från olika källor och göra något eget övervägande. Eleven kan medverka i att genomföra undersökningar och bidrar till dokumentation av arbetet och resultaten. Eleven kan använda några ämnesspecifika ord, begrepp och symboler. C/ I samtal om miljöfrågor kan eleven föra enkla resonemang och ge delvis underbyggda förslag på olika val som kan bidra till hållbar utveckling. Eleven kan på ett delvis fungerande sätt hämta information med naturvetenskaplig anknytning från olika källor och för då enkla och delvis underbyggda resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan genomföra undersökningar på ett delvis fungerande sätt och gör enkel dokumentation av arbetet och resultaten. Eleven kan använda många ämnesspecifika ord, begrepp och symboler. A/ I samtal om miljöfrågor kan eleven föra välutvecklade resonemang och ge väl underbyggda förslag på olika val som kan bidra till hållbar utveckling. Eleven kan på ett väl fungerande sätt hämta information med naturvetenskaplig anknytning från olika källor och för då välutvecklade och väl underbyggda resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan genomföra undersökningar på ett väl fungerande sätt och gör välutvecklad dokumentation av arbetet och resultaten. Eleven kan använda många ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett ändamålsenligt sätt i resonemang om människa, djur och natur, i egna frågor och i välutvecklade omdömen om olika arbetsprocesser.

Bild 2 Kunskapskrav

För att eleven ska kunna tillgodogöra sig den pedagogiska planeringen är det viktigt att utgå från elevens kunskaps- och abstraktionsnivå. Att föra informella samtal, enligt Timperleys cykel (2013, s. 45), se bild 3, gör att eleverna är aktiva i sitt lärande. Detta kommer att utgöra en grund för ett professionellt lärande i undervisningen och i metoden att undervisa.

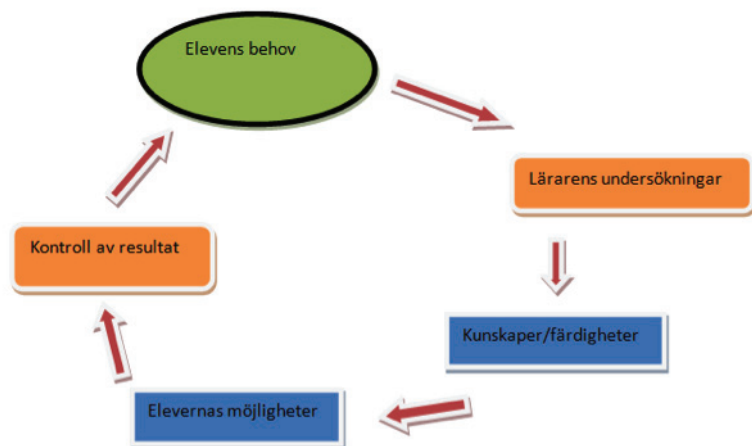

Bild 3 Den undersökande och kunskapsbildande cykeln, elevens behov, enligt Timperley (2013)

För att våra elever skulle kunna tillgodogöra sig den pedagogiska planeringen konkretiserade vi målen i den pedagogiska planeringen, se bilaga 2. Eleven mötte de konkretiserade målen både i gruppen och individuellt. I gruppen hjälpte eleverna varandra att bena ut målen och skapade på så sätt kollaborativt lärande.

De pedagogiska planeringarna sattes upp på en tematavla. Tematavlan är en 1.5 m x 1.5 m stor flyttbar anslagstavla. Planeringarna exponeras tillsammans med foton, bilder och text som eleverna möter under arbetsområdet. Tematavlan ramar in och ger även visuellt stöd för eleverna.

Bild 4 Tematavlan

5.2 Kunskapsundersökning av eleven

Vi tog även hänsyn till elevens behov för att nå bästa resultat. Timperley (2013) menar att:

“Huvudsyftet med att analysera elevernas behov i samband med professionellt lärande är att utveckla det professionella lärandet och de befintliga undervisningsmetoderna.”

(Timperley s. 45)

Vi förde en dialog med eleverna, i grupp eller enskilt, om vilka förmågor vi arbetade med. I dialogen använde vi oss av Skolverkets omdömesblanketter för grundsärskolan årkurs 6-9, träningsskolans ämnesområden och blankett för den framåtsyftande planeringen³.

Parallellt med detta arbete skapade vi med eleverna och vårdnadshavarna en IUP.

5.3 Formativ och summativ bedömning

I den formativa bedömningen vill vi att eleven ska se sitt eget lärande i en process.

Bedömningen är till för att stödja elevens lärande. Detta skedde kontinuerligt t.ex. genom foto- och/eller filmdokumentation och observationer av oss lärare eller elevassistenter.

Situationerna diskuterades utifrån resultat, film eller foto tillsammans med eleven. Marianne Nylén (Skolverkets föreläsning på SPSM, 2014) visade det på följande sätt:

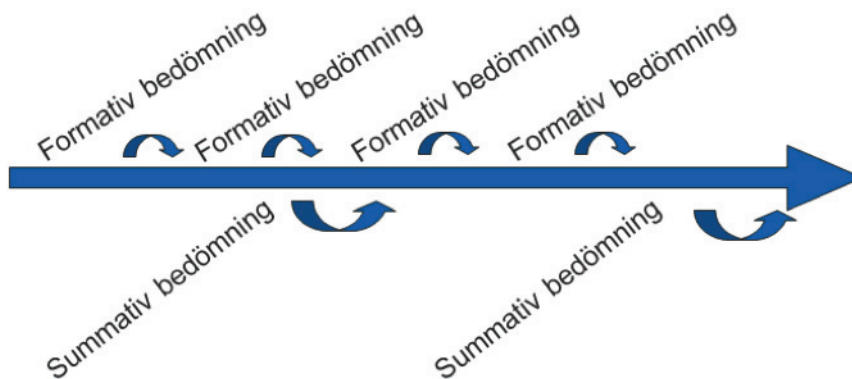

Bild 5 Formativ och summativ bedömning enligt Marianne Nylén (2014)

Den formativa bedömningen utfördes dagligen, bl.a. genom de synliga individuella målen som exponerades i klassrummet på en måltavla. Målen var kopplade till kunskapskraven i båda inriktningarna av kursplanerna.

En formativ bedömning kunde även vara en kamratbedömning. Kamraterna använde sitt sätt att förklara och lyfte fram positiva kunskaper om kamraten, i det aktuella ämnet eller ämnesområdet i inriktningen träningsskolan. Kamrater kunde även ge flera exempel på hur uppgifter kunde lösas, än bara våra vuxnas exempel. Det gav eleven flera tillfällen för återkoppling och eleven blev mer delaktig i bedömningsfrågor (Skolverket, 2013; Wiliam, 2013b).

3. <http://www.skolverket.se/bedomning/den-skriftliga-individuella-utvecklingsplanen/blanketter-i-wordformat-1.215616>

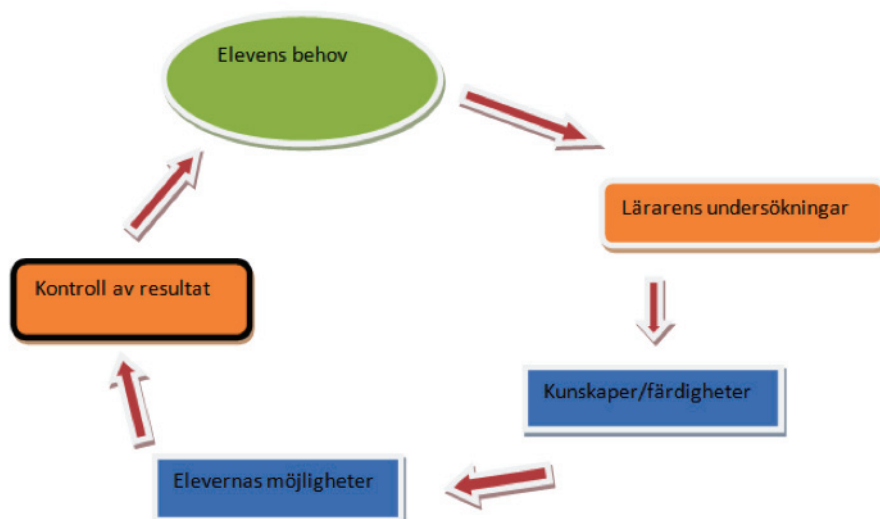

Bild 6 Den undersökande och kunskapsbildande cykeln, kontroll och resultat, enligt Timperley (2013)

I den summativa bedömningen stämdes den pedagogiska planeringens kunskapskrav av (se bilaga 2) av oss lärare. Efter varje avslutat arbetsområde sattes ett betyg för de elever som läste efter grundsärskolans ämnen, samt ett omdöme för de elever som läste efter ämnesområden i inriktningen träningsskolan.

Nackas kommunala skolor startade under vårterminen 2011 och höstterminen 2012 olika nätverk för att implementera de nya kursplanerna, Lgr 11. Kommunens fyra kommunala grundsärskolor bildade ett nätverk och arbetet i nätverket har bl.a. handlat om att finna vägar för sambedömning inom grundsärskolan för såväl elever som läser ämnen och ämnesområden i inriktning träningsskolan. Samarbetet har gett oss en inblick i de olika skolornas bedömningsarbete, såväl formativt och summativt. Parallellt med det kommunala nätverket har vi deltagit i en seminarierie på SPSM med inriktning på elever som läser ämnesområden i inriktning träningsskolan. Seminarierien har bl.a. innehållit föreläsningar om bedömning, och workshops där diskussioner förts kring bedömning av dessa elever.

5.4 Elevenkäter

Efter genomfört arbetsområde har vi vid några tillfällen använt oss av en elevutvärdering där eleverna bedömt sitt lärande. Det har varit i form av en summativ bedömningsenkät, där eleven reflekterat över kunskapskraven och utfört arbete (bilaga 3). Elevutvärderingen var anpassad för alla elever i klassen. Den innehöll både text och hade bildstöd (AKK). På så sätt blev materialet tillgängligt för alla elever utifrån deras förmåga och den kursplan de läste efter.

Efter ett avslutat arbetsområde har vi vid några tillfällen även låtit eleverna bedöma oss lärare. Det har skett i form av en enkät (bilaga 4). Eleven har skattat oss lärare i en tregradig skala, utifrån arbetsområdet. Enkäten har gett oss en bild av hur vi lyckats förmedla det

aktuella arbetsområdet till eleven, samt att eleven får uttrycka sina egna tankar om arbetsområdet och om oss som lärare.

5.5 Kollegialt lärande

Timperley (2013) menar att om en lärare har låga förväntningar att förändra sitt arbetssätt, så utvecklas denne inte i sin profession. Hon skriver vidare att när lärares motivation, engagemang och lärande ökar så hjälper det att tydliggöra kommande mål.

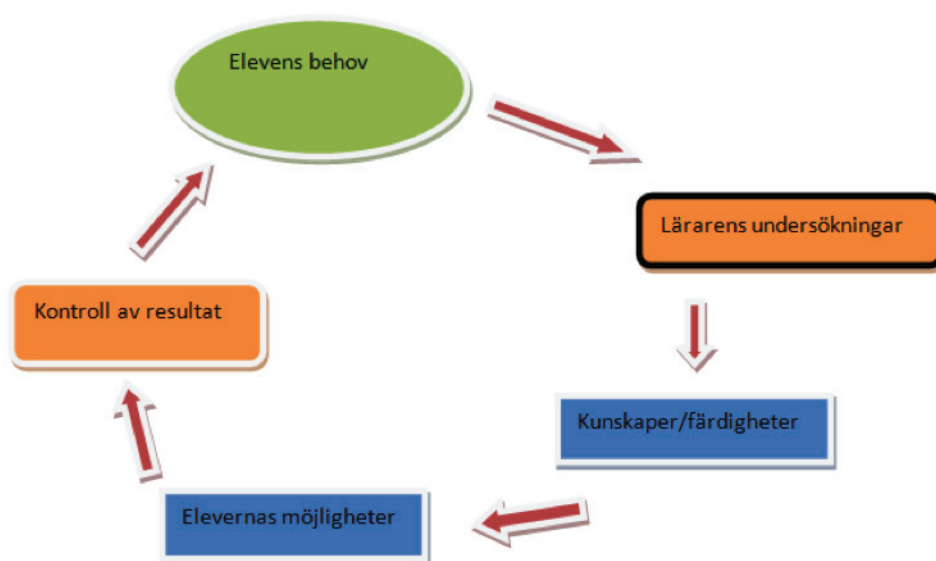

Bild 7 Den undersökande och kunskapsbildande cykeln, lärarnas undersökningar, enligt Timperley (2013)

Vi har båda en drivkraft att kontinuerligt utveckla vår profession. Genom ett professionellt engagemang, där vi regelbundet fördjupar våra kunskaper breddar vi vår kompetens för att hitta nya pedagogiska metoder för våra elever.

Vi har tagit till oss feedback för lärande enligt Jönssons (2010) tre frågor och tolkat dem till vår verksamhet:

- Vart är jag på väg?
- Var befinner jag mig?
- Hur ska jag närma mig målet?

Kollegialt lärande, för oss, kan t.ex. vara bedömningsdiskussioner. Bedömningsdiskussioner kunde dels ske i nätverket för Nackas fyra kommunala särskolor eller i vår egen verksamhet. Genom att ha fokus på resultatet vad eleverna har lärt sig, kunde vi utveckla deras kunskaper på djupet. Under året har vi även provat på att observera varandra och sedan samtalat kring både undervisning och elevernas interaktion med varandra och läraren.

6. Resultat och diskussion

När vi skapade pedagogiska planeringar utifrån de båda kursplanerna märkte vi att det blev en förändring i klassen. Förändringen bestod i de likheter vi fann i kursplanernas *syfte och långsiktigt mål, kunskapskrav och centralt innehåll*. I och med att dessa aspekter korrelerade kunde vi arbeta tillsammans med hela klassen i flera arbetsområden än tidigare.

En olikhet för de båda kursplanerna var kunskapskraven, som skilde sig mycket åt. I dessa skillnader såg vi utvecklingsmöjligheter för eleverna. Vygotsky (1962) förklarar detta som en möjlighetszon där elever får hjälp och hjälper varandra med en uppgift som de ännu inte klarar av på egen hand. För våra elever innebar det att de fick som uppgift att fråga en kamrat om råd eller stöd för att komma vidare med uppgiften.

Vi såg att genom vårt arbete med modellen av pedagogiska planeringar skapades förutsättning för samlärande i klassen. Alla elever kunde genom de konkretiserade målen tillgodogöra sig arbetsområdets innehåll i utgångspunkt i *syfte och långsiktigt mål* (förmågor att utveckla). Några elever kunde reflektera vilka moment vi genomfört och vilka moment som kvarstod av planeringen, vilket inte förekommit tidigare.

Genom arbetet med modellen av de pedagogiska planeringarna, såg vi att eleverna blev mer delaktiga i den aktuella planeringen. Eleverna visade igenkännande inför vilka förmågor som de skulle arbeta mot och vart arbetet skulle leda. Exempel på detta var att eleverna återkopplade, på eget initiativ, till sin egen arbetsbok där de dokumenterat både fysiskt eller digitalt, med hjälp av foton, bilder och text utifrån individuell förmåga. De återkopplade även till ”tematavlan” där det aktuella arbetsområdet visades visuellt.

Genom att vi tillämpade kollaborativt lärande diskuterade eleverna med varandra om sitt eget, och andras lärande (Wiliam, 2013a, 2013b). Han menar att det kollaborativa lärandet påverkar elevernas motivation, sociala sammanhållning, personalisering och kognitiva utveckling vilket vi såg när vi arbetade med elever i de båda kursplanerna. Eleverna efterfrågade själva efter lektioner där de ville ge positiv feedback till sina kamrater. Vi upplevde att det ökade elevernas delaktighet.

Lundahl (2012) gav konkreta tips på sin föreläsning, på hur en elev aktiveras att äga sitt lärande. Vår tanke är att alla i klassen bidrar till varandras kunskapsutveckling på olika sätt. Det kunde ske genom att de vågade fråga en kamrat men också att de vågade hjälpa sin kamrat. Det kunde också ske genom att eleverna blev filmade, och vi tittade på det i grupp och såg att eleverna blev mer medveta kring sitt och kamraternas lärande.

Elevernas medvetenhet kring bedömningssituationer har etablerats. De efterfrågade

daglig utvärdering av såväl sina individuella mål som gruppens mål.

Genom kollegialt lärande har vi breddat vår profession dels genom att berätta om våra erfarenheter för andra lärare och skolledare, dels genom att delta i olika nätverk.

Utifrån arbetet med modellen för den gemensamma lärvägen av pedagogiska planeringar, fann vi en utvecklingszon och en möjlighet för elever att äga sitt lärande, vilket har ökat elevernas delaktighet både kunskapsmässigt och socialt.

7. Bilagor

Bilaga 1

Syfte och långsiktigt mål	Centralt innehåll	Kunskapskrav	Undervisning och konkreta mål	Bedömnings-situationer
Ämnets syfte och de kunskaper/förmågor eleverna ska utveckla.	Vilket centralt innehåll berör arbetsmomentet	Kravnivåerna	Hur arbetar ni mot de långsiktiga målen och mot konkreta delmål	Vilka formativa bedömningar kommer genomföras under arbetsområdet
		Exempel på vad eleven ska visa på olika kravnivåer		Vilka summativa bedömningar kommer genomföras under arbetsmomentet

Christian Lundahl, Bedömning för lärande (<http://www.bedomningforlarande.se/sites/default/files/alignmentmatrismall.pdf>)

Bilaga 2

Pedagogisk planering: Kemikalier i hemmet

Syfte och långsiktigt mål	Kunskapskrav Fördjupad/ Grundläggande	Konkretiserade mål	Centralt innehåll	Undervisning	Bedömnings situationer
VAA och VEU					
Genom undervisningen inom ämnesområdet vardagsaktiviteter ska eleverna utveckla sin förmåga att - välja, planera och genomföra aktiviteter i vardagsmiljön, - undersöka närmiljön, - använda ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet. Genom undervisningen inom ämnesområdet verklighetsuppfattning ska eleverna utveckla sin förmåga att - sortera föremål utifrån kvalitet, - identifiera och reflektera över tekniska lösningar i vardagen utifrån funktion.	Grundläggande: I arbetet deltar eleven i att använda redskap och livsmedel på ett säkert och fungerande sätt. Eleven deltar vid kommunikation om olycksrisker och hur olyckor kan förebyggas. Eleven identifierar ord, begrepp och symboler på ett i sammanhanget relevant sätt genom att visa igenkännande och samspele. Fördjupade: I arbetet använder eleven redskap och livsmedel på ett säkert sätt. Eleven kommunicerar om olycksrisker och hur olyckor kan förebyggas. Eleven använder ord, begrepp och symboler på ett i sammanhanget relevant sätt.	Grundläggande: Jag deltar i diskussionerna vid genomgångarna. Jag deltar i att hämta information från t.ex. datorn, espresso, böcker. Jag identifierar några kemiord t.ex. kemi, experiment, lösningar, hypotes, varningssymboler. Fördjupade: Jag använder redskap och livsmedel på ett säkert sätt. Jag kommunicerar om olycksrisker och använder mig av kemiord och symboler.	Tvätt, rengöring och vård av olika material och ytor i hemmet. Miljövänliga metoder för detta. Risker i närmiljön, till exempel kemikalier. Olycksrisker i hemmet och hur de kan förebyggas.	Vi dokumentera och skriver fakta i No/So-boken. Vi fotograferar kemikalier i skolan och i hemmet. Läxa: Hitta kemikalier i hemmet. Sorteringsövning, vad finns var. Vi gör två experiment; Lika löser lika och Lavalamp. Kemikaliesymboler Miljösymboler Dokumentera på Tema-tavlan. http://www.ur.se/Tema/Sma-barn-stora-vetenskaper/Kemi	Formativ: Under arbetets gång. Läxa Genomförande av experiment Summativ: Läxa No/So-boken

Pedagogisk planering: Kemikalier i hemmet

Syfte och långsiktigt mål	Kunskapskrav E/C/A	Konkretiserade mål	Centralt innehåll	Undervisning	Bedömnings situationer
NO					
Genom undervisningen i de naturorienterande ämnena ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att - jämföra och reflektera över mönster och strukturer i naturen, - jämföra och reflektera över samband mellan livsstil, miljö och hälsa, - söka, granska och värdera information från olika källor och göra egna överväganden, - genomföra undersökningar med naturvetenskaplig anknytning, - använda ämnesspecifika ord, begrepp och symboler.	E/ I samtal om miljöfrågor kan eleven bidra till resonemang och ge förslag på olika val som kan bidra till hållbar utveckling. Eleven kan medverka i att hämta information med naturvetenskaplig anknytning från olika källor och gör något eget övervägande. Eleven kan medverka i att genomföra undersökningar och bidra till dokumentation av arbetet och resultaten. Eleven kan använda några ämnesspecifika ord, begrepp och symboler. Forts. skolverket.	E/ Jag medverkar/bidrar i diskussionerna vid genomgångarna. Jag medverkar i att hämta information från <u>tex</u> , datorn, espresso, böcker. Jag medverkar i en hypotes om ett experiment. Jag använder några kemiord <u>tex</u> , experiment, lösningar, hypotes, kemi, miljösymboler, varningssymboler.	Vanliga kemikalier i hemmet och i samhället, till exempel rengöringsmedel, kosmetika och färger. Hur de används och hanteras på ett säkert sätt samt hur de påverkar hälsa och miljö.	Vi dokumenterar och skriver fakta i No/So-boken. Vi fotograferar kemikalier i skolan och i hemmet. Läxa: Hitta kemikalier i hemmet. Sorteringsövning, var finns var. Vi gör två experiment; Lika löser lika och Lavalamp. Kemikaliesymboler Miljösymboler Dokumentera på Tema-tavlan. http://www.ur.se/Tema/Sma-barn-stora-vetenskaper/Kemi	Formativ: Under arbetets gång Läxa Genomförande av experiment Summativ: Läxa No/So-boken

Bilaga 3

	Ja 😊		Nej ☹️
Jag behöver träna mer på varningssymbolerna? 			
Jag kan och förstår vad en hypotes är. 			
Jag vill lära mig mer om kemi i hemmet?			
Hur kan jag visa att jag kan Hemmets kemi?			
Hur kan jag bidra till att prata om kemi med mina kamrater?			

Bedömningsmatris med kunskapskrav

	Kunskapskrav		
	E	C	A
Lärandemål 1: Medverkar på lektionerna.	[Skriv här...]		
Lärandemål 2: Medverkar att hämta information.			
Lärandemål 3: Använder mig av ordet hypotes.			
Lärandemål 4: Använder mig av kemiord			

Bedömningsmatris med formativ inriktning

	Jag har visat att jag kan...	Lärarens kommentar	Att tänka på till nästa gång...
Lärandemål 1	[Skriv här...]		
Lärandemål 2			
Lärandemål 3			
Lärandemål 4			

Bilaga 4

	 ja		 nej
Min lärare kan mycket.			
Min lärares lektioner är bra.			
Jag lär mig nya saker på min lärares lektioner.			
Jag svarar på frågor på min lärares lektioner.			
Det är trevligt på min lärares lektioner.			
Min lärare bryr sig om mig.			
Min lärare gör mig nyfiken.			

8. Referenser

- Björndal, C. (2002). *Det värderande ögat*. Liber.
- Bryman, A. (2006). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber.
- Jönsson, A. (2010). *Lärande bedömning*. Gleerups.
- Lgr 11. (2011). *Läroplan för grundskolan*. Fritzes.
- Lindqvist, G. (1999). "Inledning." I Lindqvist, G. (red.) *Vygotskij och Skolan: texter ur Lev Vygotskijs psykologi kommenterade som historia och aktualitet*. Studentlitteratur.
- Lundahl, C. (2012). Föreläsning för Nacka kommuns lärare. Nacka aula 2012-06-14
- Normell, M. (2002). *Pedagog i en förändrad tid. Om grupphandledning och relationer i skolan*. Studentlitteratur.
- Nylén, M. (2014) Information från Skolverket, SPSM, 2014-05-23
- Skolverket. (2013). *Forskning för klassrummet. Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i praktiken*. Fritzes.
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Studentlitteratur.
- Svensson, A-K. (1998). *Barnet, språket och miljön*. Studentlitteratur.
- Timperley, H. (2013). *Det professionella lärandets inneboende kraft*. Studentlitteratur.
- Vygotsky, L. S. (1962). *Thought and language*. Ma: M.I.T.
- Wiliam, D. (2013a). *Att följa lärande. Formativ bedömning i praktiken*. Studentlitteratur.
- Wiliam, D. (2013b). Föreläsning för Nacka kommuns lärare. Nacka aula 2013-05-23

